

UN VICI INDEMNÈ

MERCÈ BADAL ARGERICH

En una de les últimes imatges d'Umberto Eco que s'ha mogut per les xarxes, l'escriptor camina entre prestatgeries i prestatgeries de llibres, la seva biblioteca, el seu laberint personal. Una blancor impol·luta i extraordinària, una arquitectura de la humanitat dels fils de la qual, com Ariadna, ell ha estat un artífex. Els seus fils són el seu llegat. Per a ell, només qui té l'alè cultural que poden oferir uns bons estudis humanístics està obert a la ideació, a la intuïció de com aniran les coses quan avui encara no se sap.

La cultura, però, no és cap garantia de res: la història ens ha demostrat —i ho fa encara— que la frontera que separa la cultura de la barbàrie no existeix.

És obvi que la cultura occidental està vivint una dramàtica crisi de confiança; la suposició que la cultura occidental era superior a

totes les altres, que la nostra filosofia, la nostra ciència o la nostra política estaven destinades a dibuixar el món, a llegir-lo, ja no és una evidència. Som llogaters o ostatsges d'un univers vastíssim, les relacions del qual no podem abastar i, tanmateix, és obligació de la nostra espècie cercar la manera de relacionar-nos-hi. D'aquesta relació, en depèn la nostra supervivència com a humanitat. I l'afirmació d'aquesta essència humana és participar en el gran diàleg que ens permet inscriure'ns en una llarga tradició. Hem d'aconseguir consensuar el nostre binomi natura-cultura que ens aboca al precipici de la lucidesa i que té un final tràgic.

A més, la tecnologia, a poc a poc, va envaint la nostra realitat i, tot i que aquesta invasió té nombrosos avantatges, podem adonar-nos que ens cal ser éssers multitasques (cosa que no som, ni tenim la capacitat per convertir-nos-hi) i que una de les primeres conseqüències negatives és la pèrdua notable d'atenció.

Roberto Casati, a *Elogio del papel*, crida a recuperar la capacitat de posar atenció en les coses; superar la barbàrie demana optar per la reflexió, evitar la rapidesa i la immediatesa i mirar a llarg termini. El zàping no forma part de les opcions de lectura en profunditat.

L'home modern viu embolicat en xarxes psíquiques que la tecnologia no resol. Ens en calen unes altres de protecció. Una

d'elles és la lectura, que s'esdevé posterior a una altra d'igualment essencial: l'escriptura, la qual aconsegueix «ordenar» un discurs que gira a l'entorn de la realitat. És prescriptiva. Forma la nostra biblioteca, el rebost de l'ànima. Són els maons de la nostra torre de Babel.

La torre, les diferents llengües, no és el símbol del nostre humanisme? La nostra llibertat, no es fonamenta en la possibilitat de «llegir» totes les escriptures?

La lectura no és una acció passiva, només receptiva de tot allò que és extern, sinó que és un acte creatiu que posa en funcionament totes les nostres facultats, des de la visió a la imaginació o la memòria i també la intel·ligència, per escatir el sentit o els sentits de la realitat o de les realitats.

A dia d'avui, el llibre de paper és impermeable a la intrusió de la personalització i ens deixa sols amb el seu contingut, des del principi fins al final. Fins i tot la lectura en veu alta no deixa de ser un acte individual.

Hauríem de llegir tant com el nostre temps ens permetés, hauríem de viure envoltats de paraules, perquè la lectura suspèn el nostre temps vital i el temps de la nostra espècie i ens permet repassar coses ja vistes o escoltades. És una autèntica màquina del temps. El llibre ens tatua el seu món de significats i ens «ensenya» els diferents miralls del món. Ens permet començar, recomençar, trencar... el gran cercle.

George Steiner parla del vici de llegir. De la necessitat de cercar un recer on controlar el Temps per entrar en un lloc que no és el lloc, un temps que el temps no compta, una llengua que no és el llenguatge. Aquest lloc, aquest temps, aquest llenguatge poden constituir l'objecte d'un desig; deixen pressentir una forma especial de coneixement, potser una revelació.

Aquell acte creatiu que ens allunya de la barbàrie.